

איטש לרענהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כא אלול תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 6:08 תל-אביב: 7:23 חיפה: 6:15 מוצאי שבת: ירושלים: 7:19 תל-אביב: 7:21 חיפה: 7:21 ר"ת: 7:59

פרשת כי תבוא

הכרת הטוב והודיה

להכיר ולהודות...

בעת שפרצה מגיפת הכולירה בפרשבורג, לא פגעה באופן פלאי במאות בני הישיבה. כאשר נעצרה בחסד ה', נשא בעל **החתם סופר** דרשת הודיה "על החסד הגדול שהפליא, שלא פגע בשום תלמיד שום חולי ומכאוב ולא שום ענין מהחולי ההוא".

את הפלא הגדול הזה תלה החת"ס בזכות הקהילה, וכל כך למה? משום שאילו היתה המגיפה פוגעת ח"ו באחד מבני הישיבה, היו עלולים אנשים מן הקהילה לתהות: כלום לא די לנו בחולים מקרבינו, שצריכים אנו לטפל בנערים מערים אחרות? ישובו לביתם ויחלו שם! ודיבורים אלו היו מעוררים דינים קשים על הקהילה. חס עליה הקב"ה, ושמר על בריאותם של בני הישיבה, שלא ליתן פתחון פה לנרגנים...

דרשת הח"ס – הגדת הח"ס

"חייב אני לו הכרת הטוב..."

סח הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל: סיפר לי מורי ורבי הגאון **רבי מיכל יהודה ליפקוביץ** זצ"ל שאביו **רבי משה דוד**, אף שהיה יהודי פשוט, החדיר בו שאיפות רוממות של גדלות בתורה. פעם כשהלכו הוא ואביו יחדיו בחוצות וואלוז'ין, חלף על פניהם יהודי מפשוטי העם תושב העיירה שהתפרנס מסנדלרות, אמר לו אביו: "רואה אתה את הסנדלר, הוא יהודי פשוט כמוני המתפרנס מיגיע כפיו... אך למרות זאת זכה לבן תלמיד חכם מופלג שחיבר ספר! גם אתה יכול להיות ת"ח מופלג ולחבר ספרים למרות שאני אביך, יהודי פשוט... אם רק תשקיע את כל שאיפותיך אך ורק בתורה!"

"עשו הדברים רושם עז בלבו של רבי מיכל יהודה, ולימים כאשר נודע לו כי הספר שחיבר בנו של הסנדלר נקרא בשם "באר איתן" ונמצא ברשותי (של רבי חיים), ביקש ממני לשאול את הספר בנימוק "שהרי חייב אני לו הכרת טובה! בזכותו קיבלתי מוסר וזכיתי להיות ספון באהלה של תורה, ומדין הכרת הטוב ברצוני להגות בספרו..."

והוסיף רבי חיים: "אף אני התיישבתי והיגיתי בספר "באר איתן" שכן בזכותו זכיתי ללמוד תורה מפי מורי ורבי רבי מיכל יהודה!"

הלמות עמלים

להכיר ולהעריך הטובה שמקבל ממיטיבו ולהודות לו על כך!

נלמד מהפסוק בפרשת ביכורים: "ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו" (פרק כג-ג)

וכתב רש"י (מהספרי): ואמרת אליו – שאינך כפוי טובה. ובהמשך נאמר: "וענית ואמרת לפני ה' אלוך ארמי אובד אבי וירד מצרימה"... (כה-ה). וכתב רש"י: מזכיר חסד המקום ארמי אובד אבי, לבן בקש לעקור את הכל כשרדף אחר יעקב... ומפרש החינוך (מצוה תר"ו): "ועל כן בהטיב לו השי"ת ובברכתו אותו ואת אדמתו לעשות פירות וזכה להביאם לבית אלוךינו ראוי לו לעורר לבנו בדברי פיו ולחשוב כי הכל הגיע אליו מאת אדון העולם, ויספר חסדיו יתברך עלינו ועל כל ישראל דרך כלל, ועל כן מתחיל בענין יעקב שחלצו האל-מיד לבן וענין עבודת המצריים בנו והצילנו ב"ה מידם. ואחר השבח מבקש מלפניו להתמיד הברכה עליו..."

דוד המלך ע"ה אמר (בתהלים פרק כג): "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי ושבתי בבית ה' לאורך ימים" ביאר את הפסוק **רבינו יוסף חיים מבגדד** זצ"ל (בספרו **בן איש חי**) במשל לשני אנשים שנשאו חן בעיני המלך ורצה המלך לתת להם פרס מאוצרו, שלוש מאות ושישים זהובים לשנה (יוצא בחשבון, זהב ליום) האחד ביקש את כל הכסף בבת אחת, ואילו השני אמר שהוא מעדיף לבוא להיכל המלך מידי יום ביומו לקבל זהוב אחד.

שאלוהו: מה ראה לבחור באופן זה, שיש בו טורח גדול, לבוא לארמון בשביל זהוב אחד? השיב ואמר: "איני בא בשביל הזהוב, העיקר אצלי הוא ראיית פני המלך וההודאה לו על חסדו. אם אקבל את כל הסכום בבת אחת, הרי אודה לו רק פעם אחת, ואילו כך אזכה לראות את פניו יום יום, ולהודות לו שלוש מאות וששים פעמים בשנה!"

הוא שאמר דוד המלך: "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי" – הם יהיו שרשרת רצופה של חסדים, וממילא על ידי כך: "ושבתי בבית ה' לאורך ימים" – תמיד אבוא אל בית ה' להודות עליהם, ככתוב "ואני ברוב חסדך אבוא ביתך" – ע"י ריבוי החסדים ארבה לבוא לביתך להודות עליהם..."

דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל שהודאה על הנס ב"בברכת הגומל" היא דוקא באופן שהיה בתוך הסכנה ממש וניצל ממנה, אבל אם היה רק קרוב לה וניצל באופן שלא בא לידי הסכנה אינו מברך הגומל.

ומכאן יוצר הבדל לדינא בין שני מקרים הנראים דומים, ועם זאת במקרה הראשון לא יברך הגומל ובמקרה השני יברך. **מקרה א)** מכונת חנתה במדרון ולפתע איבדה את הבלמים. בחורים שעמדו בצד הכביש הספיקו לקפוץ הצידה ברגע האחרון לפני שהמכונת עברה במקום שהיו. במקרה זה פסק הרב אלישיב שלא יברכו שהרי לא היו בתוך הסכנה, וניצלו, אלא ניצלו קודם הסכנה.

מקרה ב) יהודי נסע מביתר לירושלים, ובדרך רץ מחבל עם רובה בידו וירה לעברו. הכדורים חלפו ליד חלון הרכב ולא פגעו בו. פסק הרב אלישיב שיברך הגומל, מכיון שהיה בתוך הסכנה וניצל.

לא להכשיל זולתו בעבירה או בעצה שאינה הוגנת!

נלמד מהפסוק: "ארור משגה עור בדרך" (פרק כז-יח)

וכתב רש"י משגה עור - הסומא בדבר ומשיאו עצה רעה. עכ"ל. כיוצא בזה דרשו חז"ל בתו"כ על הפסוק "ולפני עור לא תתן מכשול" מהו לפני עור - לפני סומא בדבר, היה נוטל ממך עצה אל תתן לו עצה שאינה הוגנת לו. וכתב רבינו יונה ז"ל (בספרו שערי תשובה שער ג-נג, נד): עוד הוזהרנו מן המקרא הזה להשיא עצה הוגנת לאשר יועץ מבני עמנו, ולא להכשילו בעצה נבערה ולא יעץ את חברו לפי דרכו וכו'.

מובא בגמרא (ברכות ח:) על רבי נחוניא בן הקנה שהיה מתפלל בכניסתו לבית המדרש: "יהי רצון מלפניך ה' אלוקי, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חברי... ומפירוש רש"י (שם) משמע שהתפלל על שתי מכשולות שלא יארעו לו: (א) שלא יכשל בדבר הלכה. (ב) ע"י שחבריו ישמחו בכשלונו, נמצא שגורם להם שיענשו. (ועיין מהרש"א שפירש באופן אחר).

ואולם החתם סופר (בשו"ת או"ח סימן רח) תמה על עצם נוסח התפלה שמשמע לכאורה שחבריו ישמחו על כך שנכשל בהלכה. וזה תמוה מאד: היאך יתכן שחבריו התנאים הקדושים יכשלו בכזה חטא שיתכבדו בקלונו ח"ו!

זאת ועוד: הרי עצם הכשולן בהלכה צריך להדאיג אותו הרבה יותר מאשר מה שחבריו ישמחו בזה, ומפשטות הלשון משמע כאילו שני אלו שוים אצלו!?

על כן מבאר החתם סופר, כי למען האמת זה דבר פשוט וברור שרב נחוניא בן הקנה לא נתיירא שחבריו יתכבדו בקלונו חלילה, וישמחו בכשלונו, כי לא נמצאו כאלו בחבורת חז"ל. אלא תפלתו היתה שלא יכשל בדבר הלכה, ואזי הקב"ה יזמן - כדי להצילו מהמכשול מבעוד מועד - מישהו מחבריו שיעמידו על האמת ולא יכשל, וכמובן שבסיטואציה כזו ישמחו חבריו על כך שזכו למנוע מכשול מחברם. ועל זה התפלל רב נחוניא שלא יגיע לידי מצב כזה.

והטעמים החת"ס ביאר נפלא זה, עפ"י מעשה שהיה (המובא בגמרא ב"ב קלג:): מעשה באדם שאמר לחברו [שהיה ראוי ליורשו] "נכסי יהיו לך, ולאחר מותך יעברו לפלוני". כשמת הראשון בא השני לתבוע את נכסיו [כפי שצויה הנותן]. טען אז רבי עיליש לפני רבא שאכן צודק השני בתביעתו והנכסים יעברו אליו בציווי הנותן. אך רבא חלק עליו ואמר שאינו צודק, שהרי הראשון היה זכאי בנכסים בתורת ירושה, וירושה אין לה הפסק אלא ממשיכה לבני היורש ולא לאדם השני.

כששמע רב עיליש שטעה, התבייש מרבא (כפי שפי' הרשב"ם). ניחם אותו רבא וקרא עליו את הפסוק "אני ה' בעתה אחישנה". כלומר: בעת שהצדיקים צריכים ישועה, הקב"ה ממציאה להם. אף אתה יודע אני בך שמעולם לא נכשלת, והראיה, שהרי עכשיו זימן אותי הקב"ה במועד, קודם שתתקבל הוראתך, כדי שלא תכשל.

נמצאנו למידים מכאן שרב עיליש כמעט נכשל והקב"ה זימן לו את רבא שיצילו ממכשול והיתה שמחה לרבא שזכה להציל את רב עיליש ממכשול, ובוודאי רב עיליש היה מעדיף שהקב"ה יזכהו לעמוד על האמת מעצמו ולא יזדקק לרבא.

זו היתה תפלתו של רבי נחוניא, שלא אכשל בדבר הלכה ואצטרך שלוח לתקנני וישמח שזכה. אלא תזכני שאעמוד בעצמי על האמת, וכן כל חברי לא נצטרך זה לזה.

ובלבד שיוכל להציל יהודי ממכשול...

באחת מנסיעותיו של הגאון רבי ראובן גרוזובסקי זצ"ל ברכבת, בבורחו מפני חיילי הצבא הרוסי והיתה זו שעת סכנה, נקלע לשיחה עם יהודי כפרי, בתוך הדברים שמע מהכפרי כי הוא נזהר ממלאכה בשבת, אך הבין ממנו שאינו נזהר מלהוציא חפציו מרשות היחיד לרשות הרבים, מה שאסור בשבת מן התורה.

החל רבי ראובן להסביר לו באריכות, בסבלנות רבה ובשפה פשוטה, את האיסור דאורייתא של מלאכת הוצאה מרשות לרשות, כדי למנוע ממנו מכשול.

בתחנה בה ירד היהודי מן הרכבת, ירד גם רבי ראובן ונכנס עם הכפרי לבית הכנסת כדי להראות לו בפנים ה"שולחן ערוך" את ההלכה, הוא לא חש לסכנה שסביבו, ובלבד שיוכל להציל יהודי בלתי מוכר מאיסור תורה של מלאכה בשבת.

ישורון כא

לשמור שלא יטה...

כשם שדיקדק החזון איש בעצמו כחוט השערה, כך מצא מחובותו מדין ערבות, להציל את הזולת מעבירה ולמנוע ממנו מכשול ברוחניות, לא אחת מצאווהו בליל שבת, עומד שעה ארוכה מאחוריו של יהודי בלתי מוכר המעיין בספר לאור הנר, כדי לשמור עליו שלא יטה, מבלי שהלה ירגיש בדבר.

לשאלת אחד מתלמידיו, מה תועלת יש בשמירה זו לאחר שהלה כבר עבר על תקנת חז"ל האוסרים לקרוא בשבת לאור פתילה בוערת?

השיב החזו"א: "אעפ"י שכבר עבר זה על "לא יקרא לאור הנר", חובה עלי להפיג את החשש שחששו חז"ל "שמא יטה" פן יתאמת... פאה"ד

חכם הרואה את הנולד...

פעם נתבקש עשיר גדול לתרום למוסד מסויים. הסכים הלה רק בתנאי שהגאון מטשעבין רבי דוב בעריש וויידנפלד זצ"ל יכתוב לו תעודת הוקרה על כך.

שלחו מהנהלת המוסד לשאול את פי רבי דוב בעריש, האם יסכים? ותשובתו היתה למשמשו: תוכל לכתוב מה שתרצה כגון שהוא יחסן ובעל מדות וכיו"ב אבל רק תואר אחד אל תכתוב לו. תואר "הרב", כדי שלא יוכל להשתמש בזה כ"סמיכה".

והנה עשר שנים לאחר מכן, פגש המשמש את אחיו של העשיר וסיפר לו לפי תומו את העובדה הזו. נדהם האח וסיפר למשמשו שאחיו היה מוהל ורצה למול גם בבתי חולים, אלא ששם ביקשו תעודת סמיכה שיהיה גם רב מוסמך. תכנן המוהל לקבל תעודת הוקרה מהרב מטשעבין כשהוא בטוח שיכתוב לו תואר "הרב" ויוכל להשתמש בזה, אבל הוא לא כתב לו, ואז נאלץ ללכת ל"רב" אחר וקיבל ממנו תעודת תמורת 60 דולר אחרי ששאלו ג' שאלות בלבד...

בצילו חימדת

"את חובינו חייבים לפרוע..."

סיפר הגאון רבי חזקיהו מיסקובסקי שליט"א שכאשר למד בישיבת חברון ניגש עם עמיתו הגאון רבי דוד כהן שליט"א לשאול את המשגיח הגה"צ רב מאיר חדש זצ"ל: הרי כשאדם מכבד את רעהו עלול להכשילו שיבוא לידי גאווה ויעבור בכך על לפני עור וכו'!

השיב להם המשגיח: משל לאדם שפונה אליכם בבקשת תרומה. מן הסתם תבררו אצלו מטרת התרומה וכיו"ב ובהתאם לכך תחליטו אם לתרום. אך אם יבוא בעל חוב ויבקש את חובו האם גם אז תחקרו אותו לאיזה מטרה זקוק לכסף? הרי אין מעניינכם מה יעשה בכסף. וכי תמנעו ממנו מפרעון החוב אם תשובתו לא נראית לכם?

כך גם כבודו של הזולת. הוא בגדר חוב המוטל עלינו לפרוע. כל יהודי הוא בן מלך שחובה עלינו לכבדו. אין זה מעניינינו לחקור מה יעשה בכבוד שינתן לו וכיצד זה ישפיע עליו. זו אינה בעיה שלנו. אנו את חובתנו לחלוק לו כבוד חייבים לפרוע...

המשגיח ר"מ

שלא לדבר לשון הרע על הזולת !

נלמד מהפסוק: "ארור מכה רעהו בסתר" (פרק כז-כד)

וכתב רש"י: על לשון הרע הוא אומר. ובעל הטורים מצא רמז לכך: "בסתר" בגימטריא "בלשון הרע". למדנו שהכאה שלא בפניו הוא "דיבור בגנות חברו" היוצר נזק תדמיתי לחברו והשלכותיו מסוגלות להגיע עד לנזקי הגוף ונזקי ממון.

ביאר הגרש"ר הירש זצ"ל: חטא זה מכל חטא אחר, הופך לחטא שבשיגרה ואדם נכשל בו בכל יום ובכל שעה. משום כך לא נאמר כאן "מכה" (בסגול) שהוא צורה של פועל ומורה גם על מעשה חד פעמי, אלא נאמר "מכה" (בצירה) שהוא שם עצם והוא מתאר אדם שלשון הרע נעשה לו ענין שבשיגרה ותכונה של אופי. אין מדובר כאן בחטא לשון הרע, אלא בהרגל המגונה של בעלי לשון הרע.

בפסוק "וכי יריבון אנשים והכה איש את רעהו" (שמות כא, יח) ביאר הגאון **רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל** (בספרו **תפארת יהונתן**) כי אף שהכאה שאדם מכה רעהו היא רעה גדולה, אך המלשין על רעהו ומכה רעהו בסתר, גרועה יותר מאשר הכאה בידים; וכל כך למה? משום שלהכאה בידים יש רפואה ואילו למלשינות ולשון הרע אין רפואה.

הוא שרמזה לנו התורה בפסוק "וכי יריבון אנשים"... כי יותר טוב שיכה אדם את חברו, כי בזה "שבתו יתן ורפא ירפא", מה שאין כן אם מכהו בלשון הרע, אין תרופה להכאתו זו.

ידועה הערת הגרא"ל שטיינמן זצ"ל על תמיהת אחד האמוראים לחברו "פה קדוש איך יאמר דבר זה?" למה תלה זאת ב"פה קדוש"? אלא משום שפה שהוא נקי ושמור מכל דיבורים אסורים, לא נכשל בדברים שאינם נכונים.

ועובדה היתה בר"מ שמסר שיעור בישיבת בין הזמנים לבחורים בגיל ישיבה קטנה. ולאחר השיעור ניגשו לדבר עמו על עניני השיעור, ובתוכם היה בחור כבד פה ולשון שהיה מגמגם מאוד בדיבורו. הוא שאל את מוסר השיעור, מתוך מאמץ גדול, שתי קושיות חזקות וכיוון בהם לקושיית רבי עקיבא איגר ולקושית הפני יהושע.

המגייד שיעור נדהם והתפעל מאוד מבחור זה, עד כדי כך, שניגש להרב שטיינמן ושאלו: איך יתכן שבחור כזה צעיר עם מוגבלות, מצליח לשאול כאלו קושיות טובות? אמר לו הרב שטיינמן: "דע לך שכל נער בגיל כזה שלומד ברצינות יכול להגיע לדרגה כזו. אך מה שמעכב ומפריע הוא חטא הלשון שמטמא פיו בדיבורים אסורים. אך נער זה שמגמגם מאוד, בעל כרחו אינו נכשל בדיבורים אסורים, שהרי קשה עליו הדיבור ופיו נשאר טהור ולכן אין כל פלא שזכה לכוון לקושיות הרע"א והפנ"י."

"חזקת כשרות" של אדם כחומה בעורה...

פעם החלו רינונים בעיירה קמניץ על שוחט העיירה שיש לפקפק בכשרות שחיטתו, והיו מראשי הישיבה שהציעו מיד שהישיבה תמנע מלאכול משחיטתו. מיאן ראש הישיבה הגאון **רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל** לקבל את דברי הלעז על השוחט וביקש לברר היטב האם נכונה השמועה ולא להזדרז לקבל לשון הרע על אותו שוחט.

והוסיף לספר מה שמע מהגרי"ד **סולובייצ'יק** (בעל הבית הלוי) ששאל, איך מוציאים ממון וממיתים אדם על פי עדים. אולי הם רשעים? אלא משום שיש חזקת כשרות לכל יהודי וע"ז סומכים ו"חזקת הכשרות" היא הסיבה שלא יהיה אצלנו ספק ביחס לכשרות האיש. והפטיר בשם הגאון **רבי חיים סולובייצ'יק זצ"ל** כי "חזקת כשרות היא כמו קיר שאי אפשר להיזיזו!" **הרב הדומה למלאך**

"לשון של החפץ חיים..."

באחד הימים, חשש גאב"ד העד"ח - הגאון **רבי יצחק טוביה וייס זצ"ל**, על מישהו מבאי ביתו שמא יסגיר פרטים הגובלים בלשון הרע, אודות מקרה שאירע לפני ששים שנה, על כן עמד והזהירו לבל יגלה זאת.

כדי לחזק אזהרתו, גילה את שבלבו, אף שמעולם לא דיבר על עצמו. וכך אמר: "דע לך שמילדותי יש לי לשון של החפץ חיים... ואני מקפיד ביותר שלא לדבר כל סרד של איסור לשון הרע! על כן אנא הזהר והשמר שמביתני לא ייצא מכשול שכזה!" **מתוך מאמר**

החזקת תורה וחיזוק הדת

לתמוך ולסייע בגוף ובממון, לחיזוק התורה ולקיום מצוותיה בעולם !

נלמד מהפסוק: "ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם" (כז-כו)

ואמרו חז"ל בגמרא שלכל אלו ה"ארורים" קדמה הברכה: "ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת" ואחר כך אמרו: "ארור אשר לא יקים" (סוטה לז:) ואמרו חז"ל בירושלמי (סוטה פ"א ה"ד): אפילו למד ולימד, שמר ועשה, והיה סיפק בידו להחזיק [לומדי תורה] ולא החזיק, הרי זה בכלל "ארור". לא למד ולא לימד ולא שמר ולא עשה ולא היה סיפק בידו להחזיק, והחזיק הרי זה בכלל "ברוך".

כתב הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל: (בקובץ **מאמרים ואגרות**): "כמו שקיים עם ישראל בין הגויים הוא בבחינת נס, כן גם קיום התורה בקרב העם היהודי הוא נס בתוך נס! אין לנו מושג מהכוחות שהתורה מחזירה לתוך חובו של היהודי הלומד אותה. ובאמת מתקיימות הישיבות רק על אדני הרוחניות והיא מסירות הנפש של התלמידים ורבותיהם..."

"כך יוצא שהחזקת התורה נופלת על שכם לומדי התורה עצמם. הם מוכרחים לקיים את הישיבות מתוך נכונותם לסבול רעב וקור. אולם מצב כזה מעורר כטרוג חמור על עם ישראל, שנשאר אדיש למראה היסורים הקשים של תלמידי חכמים צעירים, המקריבים את חיי נעוריהם וכל אישיותם למען כלל ישראל, ואין הכלל יודע להכיר להם טובה על כך."

"על כן" - מסיק רבי אלחנן - "חובתו של כל יהודי הולך תמים, לסייע לישיבות ההתקיים בכבוד, ובזה להבטיח את קיום כלל לישראל כולו."

ישנו קטע ידוע בסליחות (של עש"ת) "תורה הקדושה - התחנני בבקשה" וכו'. **החפץ חיים** פירשו בהסבר הבא: "כאשר מגיעים כבר ליום הקדוש, ומתיראים שמא ח"ו לא הועילו תפילות ראש השנה להכתב בספר החיים, אזי מבקשים בסליחות של עש"ת מהתורה הקדושה שתטריח עצמה לבקש רחמים..."

והתורה שואלת את המבקש: מה עשית אתה בצר לי משך כל השנה? כלום טרחת להיטיב עם בני לומדי התורה לתומכם ולהחזיק בידם באוכל וביגוד כדי שיוכלו ללמוד ללא טרדות? אם עשית כך, אלך גם אני לבקש רחמים ותחנונים מלפני אבינו שבשמים למלאות משאלות לבך לטובה. אולם אם ח"ו לא פעלת לטובתם אזי אין לך הצדקה לבקש רחמים עליך. על כן כל אחד צריך לחיות בטוב עם התורה למען תמליץ עליו ביום הדין.

ממון לקיום העולם...

באחד מימי הצנע בארץ ישראל, אחרי המלחמה, נכנס הגר"י **צדקה זצ"ל** אצל עשיר פלוני שלא הצטיין בשמירת המצוות, לבקשו להחיש עזרה לבני הישיבה הספרדית השרויה במצוקה והתלמידים סובלים ממחסור חמור.

נענה העשיר ואמר: "אתן סכום כסף גדול, אף שאיני מאמין בחשיבות לימוד התורה, אך מוכן אני לתרום כדי לעזור לתלמידים המסכנים שלא יסבלו כל כך מרעב... אני מרחם עליהם..."

לשמע דבריו, סירב הרב צדקה לקחת ממנו את התרומה, למרות הנסיון הגדול שבזה. לתדהמתו של העשיר על כך, הסביר הרב צדקה: "לא אקח ממך פרוטה מפני שהנך לקוי בהשקפתך. אין אנו זקוקים לכסף בגלל היותנו עניים מסכנים ורעבים לחם. התלמידים, אם הם רוצים, יכולים בקלות למצוא מקורות מחיה על ידי שילמודו מקצוע, אבל הם מוותרים בידועין על זה. הם מקריבים את חייהם בגבורת נפש למען המפעל הקדוש של קיום העולם ככתוב "אם לא בריתי יומם ולילה" וגו' ואם אינך מאמין בסגולת לימוד התורה ושבתסף להחזקת לומדיה הנך שותף בקיום העולם, מה לנו ולתרומתך? לא בממון כזה נקיים את הישיבה!"

העשיר נשאר בשלו, והרב צדקה עמד על דעתו ולא לקח ממנו אף פרוטה, כי אם פנה והלך לו. **וזאת ליהודה**

זמי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

חיים חדשים!

היה הילד ללכת לבית הספר עם החבישה. לא קל להתהלך ולפעול עם עין אחת בלבד. אך לקשייו נוספה צרה אחרת: כמה ילדים החלו ללעוג לו וכינו אותו "פרה עיוורת", "התרבוש הלבן", וכדומה. למחרת סרב ללכת לבית הספר. הוריו נאלצו לסדר לו שיעורים פרטיים במשך שבועות אחדים, עד אשר אפשר היה להסיר את החבישה. מה דעתכם, ילדים, על התנהגות הילדים?

* * *

'למדנו שאסור לכנות שם לחברו', אמר אחד. 'אסור לצער אדם, וזה נקרא "אונאת דברים"'. כתוב בתורה לא תונו איש את עמיתו', אמר אחר. 'הם לא שמעו על "ואהבת לרעך כמוך"?' שאל שלישי. אתם צודקים, ילדים, אמר המורה. עד היום קשה לי לסלוח להם, כי אני הוא אותו ילד שסיפרתי לכם עליו. אתם יכולים לראות את הצלקת על הגבה הימנית, שנשארה לי מאותו אירוע. אך את הצלקת שנשארה לי בלב אני לא יכול להראות לכם.

התלמידים החליפו מלים נרגשות ביניהם במשך מספר דקות, עד אשר שאל אחד בקול: ומהו הסיפור השני? כן, אמר המורה, אני עובר לסיפור השני. את גיבור הסיפור אתם מכירים. לפני כחצי שנה מכונית דרסה את רגלו בתאונת דרכים. תחילה חשבו הרופאים לקטוע את רגלו. אך בכמה ניתוחים מסובכים וטיפול מסור במשך כמה חודשים בבית חולים הצליחו להציל את כף רגלו. בניתוח האחרון, שהיה הקשה ביותר, השתילו המנתחים בכף רגלו רקמות בשר ועור שנלקחו מגבו. במשך חודשים שכב בבית החולים, ומשפחתו נאלצה להחליף מקום מגורים כדי שיוכלו לסעוד אותו בבית החולים. הרופאים הבטיחו שלאחר כשנה יוכל להשתמש ברגלו בצורה מלאה. בינתיים עליו להימנע מלאמץ את הרגל המנותחת. הילד הזה בא לשלום ללמוד בבית ספרנו. הוא היה תלמיד טוב וחבר טוב בבית ספרו הקודם. הוא חשב שיתקבל כאן יפה על ידי חבריו החדשים, וזה יקל עליו את קשיי החלפת מקום הלימודים. הוא לא תאר לעצמו שמישהו יכנה אותו בשמות בגלל שהוא עדיין לא הבריא לגמרי, אין לו שום חשק לחזור לכתה הזאת.

נדלג על המהומה שהתפתחה בכיתה באותו רגע ונדלג הישר לסוף הטוב: עוד באותו יום ביקרו אצל חיים המורה, ועוד שלושה תלמידים ששמו קץ לפרק העגום הקודם ופתחו בפני חיים - חיים חדשים!

(בעין יהודית')

זהו סיפורו של 'חיים', נער חכם גבוה וחזק. לשנת הלימודים בבית הספר החדש הוא הצטרף רק אחרי סוכות, מכיוון שהיה מאושפז בבית-חולים. כבר ביום הראשון להגעתו שמו עליו את עינם שתי ראשי הקבוצות של משחקי הכדור בהפסקה. אך תוחלתם נכזבה כבר בהפסקה הראשונה, בראותם שהוא משרד באיטיות ומשתדל לא להישען בחזקה על רגלו הימנית. למחרת, בהפסקה, הציע את עצמו כ"שוער" במשחק וזה מה שקרה החל מאותו רגע:

נשתררה שתיקה. מישהו מאחורי ראש הקבוצה לחש: אל תיקח אותו! הצולע הזה יפסיד לנו את כל המשחק. כל הנוכחים שמעו את הלחישה, גם חיים. פניו האדימו, ראשו שח, והוא נסוג אחורה אל הגדר. ראש הקבוצה בחר מיד שוער מתוך הקבוצה, והמשחק החל. אף אחד מן המְשַׁחֵקִים בהתלהבות לא הבחין בחיים הפוסע לעבר הבניין. חיים נעדר מן השיעור שלאחר ההפסקה, והמורה הסביר שהוא חש שלא בטוב וקיבל רשות לנסוע הביתה.

* * *

למחרת לא נראה חיים בבית הספר. תלמידים אחדים היו מוטרדים מְהֵרָה וניסו לקשר זאת לאירוע של בחירת השוער, אך נרגעו כששמעו מן המורה כי נקבעה לו ביקורת רפואית בבית החולים לאותו בוקר. המורה לא סיפר להם כי היתה לו פגישה ארוכה עם אביו של חיים. השיעור החל כרגיל, אך עם סיום קטע, אמר המורה: סיגרו נא את הספרים. אני רוצה לספר לכם שני סיפורים. הילדים החליפו ביניהם מבטי תמיהה, אך נענו בשמחה להצעה.

מעשה בילד בן גילכם, כך התחיל המורה את סיפורו, אשר נשאר בבית כי היה מצונן במקצת. מרוב שעמום הסתכל דרך החלון הסגור בחבורת נערים ששיחקו בכדור במגרש הסמוך. לפתע בעט נער אחד בעיטה חזקה בכדור, והכדור פגע בזכוכית החלון. הזכוכית התנפצה מול פני הילד, חתכים זבי דם הופיעו על פניו, והגרוע מכל: כמה שברי זכוכית זעירים חדרו לתוך עינו. שום רופא מנתח לא היה מוכן להבטיח כי יצליח להוציא את שברי הזכוכית מבלי לפגוע בראיה של הילד.

לאחר בירורים ממושכים הוסע הילד לבית חולים מיוחד בו נותח על ידי אחד מטובי המנתחים. מהניתוח יצא הילד חבוש על עינו בתחבושת שהקיפה את ראשו. אסור היה להסיר את החבישה במשך תקופה ארוכה. כעבור ימים אחדים יכול

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il